

»Trikrat trije križi na treh bukvah ...«

Trikrat trije križi na treh bukvah tam v zabukovškem gozdu so znamenja težko izrekljive temne preteklosti Mirnske doline in necivilizacijskega odvzema pravice do groba, do žalovanja, do solze ...

Komisija Vlade Republike Slovenije za reševanje vprašanj prikritih grobišč je 2015 izdala dovoljenje za nedavni prekop posmrtnih ostankov Grčarjevega Viktorja iz Kamnja, tam izmed zabukovniških bukev s križi, v družinski grob na pokopališču v Šentrupert.

Ta čudoviti svet med Peklom in Nebesi, Veselo in Žalostno goro, kot Mirnsko dolino imenuje mons. mag. Franci Petrič, je pred sedmimi desetletji doživljal vojne in povojne grozote, kot jih je malokateri kraj na Slovenskem. Zgodovinar in publicist Ivo Žajdela je v uvodu svoje knjige *Šentrupert med revolucijo* (Žajdela, 2014) zapisal, da pri svojem raziskovanju ni nikjer »srečal tako grozljivega, naravnost apokaliptičnega stanja, kot je bilo v Mirnski dolini«. Apokalipsa je spremljala tudi Grčarjevo rodbino v obeh pomenih besede: najprej v pogovorno prenesenem pomenu kot 'konec sveta' v vojnem in povojnem času in po mnogih desetletjih kot 'razodetje', kar apokalipsis v starogrškem izvirniku tudi pomeni.

Nedavni prekop posmrtnih ostankov po amnestiji leta 1945 ustreljenega 31-letnega Viktorja Grčarja iz zabukovškega gozda v družinski grob na pokopališču v Šentrupertu je bilo pravo »razodetje«, »sveto dejanje« in »vzgoja spomina,

ki lahko pelje k sočutju, mirotvornosti, strpnosti in sožitju«, o čemer pogosto spregovori tudi Jože Dežman, predsednik komisije Vlade Republike Slovenije za reševanje vprašanj prikritih grobišč, ki je tudi izdala dovoljenje za prekop Viktorjevih posmrtnih ostankov. Pravico do groba, do temeljne civilizacijske norme, je marsikdo zaman čakal desetletja. Bilo je obdobje skrivnih prekopov, tihega žalovanja in pomiritve.

Na nedavni javni pogrebni slovesnosti je Viktorjev nečak duhovnik mons. mag. Franci Petrič dejal: »*To uro molimo za vse: za Viktorja, žrtev okrutnega zločinskega dejanja; za pokojne svojce, ki so šli skozi pekel trpljenja, zaznamovanosti in ponižanj; pa tudi za tiste, ki so si zaradi slepote, hujskanja in laži v imenu ideologije zla 17. oktobra 1945*

Janez Livk s Homa ob Grčarjevem grobu v Straških delih (foto: Franci Petrič)

prisvojili pravico vzeti življenje in mu nato vzeli še pravico, da počiva v domačem grobu. Ležal je že v mrtvašnici tu na pokopališču, a so ga na ukaz oblasti odpeljali in zakopali na kraju umora.»

»Ob izkopu Viktorjevih telesnih ostankov se je pokazala strelna rana v lobanji in našel naboj, s katerim je bil ubit. Ta bo odslej vgrajen v kelih, s katerim vsak dan mašujem ... da bi se izmila krivda tistega, ki je v ideološki slepoti vzel mlado življenje ...« je na pogrebu dejal gospod Franci Petrič. Psihologinja Alenka Rebula bi ob tem verjetno ponovila svojo nekje zapisano misel: »Nikoli ni prepozno za besedo slovesa, ki nas dvigne v očiščenje in luč.«

Dejanje, ki nas spomni na 'Jožkovo spravno dejanje' pred skoraj pol stoletja, ko je enega od morilcev njegove družine v pismu nagovoril s »Predragi ...« in nadaljeval »Iz srca ti odpustim, kolikor si kriv umora desetih članov moje (Mavsarjeve) družine ... ko se vidiva, bova spila kozarec vina, da Ti pokažem mojo iskreno voljo, ki sem jo izrazil v tem pismu.« Po treh letih sta se srečala in tudi spregovorila (Žajdela, 2014) ... veličasten primer Jožkove pripravljenosti odpuščanja in sprave.

Teolog, filozof in psihoanalitik prof. dr. Tomaž Erzar je pred časom v svojem članku *Zakaj odpuščanje?* ob koncu zapisal: »*Odpuščanje zaradi sebe je zadnji korak v polno in ustvarjalno življenje, v katerem iskrena povezanost med ljudmi premaga tudi najhujše krivice, in je hkrati ... največja zmaga nad storilci.*« Naj zmaguje resnica in odpuščanje, naj iskrena povezanost med ljudmi premaguje krivice ... in prihodnosti se nam ne bo treba bati.

SEPTEMBER 2016

Med bukvami s križi
(foto: Franci Petrič)